

Tulosityksikkö: Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut

VASTUUHENKILÖ: Vt. Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut			
Sipoo kasvaa 600–800 asukkaalla vuosittain.	Edistämme kaikenikäisten hyvinvointia ja tuemme elinikäistä oppimista: Sipoon opisto tekee yhteistyötä lukioiden kanssa, jotta opiskelijoilla olisi mahdollisuus suorittaa opintoja Sipoon opistolla ja ne luettaisiin hyväksi lukion oppimäärässä.	Opetussuunnitelman kehittäminen on saatettu loppuun ja lukion opiskelijoilla on mahdollista suorittaa opintoja Sipoon opistolla ja ne luetaan hyväksi osana lukion oppimäärää.	●
	Sipoon opiston opetussuunnitelmaan on lisätty osaamisperusteisesti kuvattuja kursseja, joita lukiolaiset voivat suorittaa. Yhteistyötä lukioiden kanssa jatketaan.		
	Panostamme osallisuuteen ja asukkaiden mahdollisuuksiin vaikuttaa palvelujen sisältöihin: Kirjasto maalla ja merellä hankkeen puitteissa järjestetään tapahtumia kirjaston ulkopuolella ja kirjastojen tapahtumissa asiakkaat suunnittelevat sisältöä.	Tapahtumat toteutettu toimintakauden 2022 aikana.	●
	Ikäihmisten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia parantava kirjaston hanke on käynnistetty ja toiminta jatkuu. Toiminnasta saatavaa palautetta käytetään jatkuvaan toiminnan kehittämiseen.		
Sipoon kuntaorganisaation toimintaa ja rakenteita uudistetaan.	Kehitämme yhteistyötä yhdistysten, seurojen ja järjestöjen kanssa: Liikuntapalvelut luovat säännölliset käytänteet yhteisille tapaamisille ja avoimen ja läpinäkyvän foorumin verkostoitumiselle.	Käytänteet luotu ja yhteydenpito on säännöllistä ja tapaamisia on järjestetty toimintakauden 2022 aikana.	●
	Yhteinen käytäntö on luotu, yhteydenpito seurojen ja yhdistysten kanssa on säännöllistä. Kaikille seuroille on järjestetty informatiivinen tapaaminen vuoden aikana.		
Sipoon kuntaorganisaation toimintaa ja rakenteita uudistetaan.	Panostamme syrjäytymisen ehkäisyyn kohdentamalla palveluja: Harrastamisen Suomen mallin vaikuttavuutta mitataan ja mittausten pohjalta toimintaa kehitetään ja kohdennetaan sellaiselle kohderyhmälle, jota ei ole vielä tavoitettu.	Vaikuttavuutta mittaava tutkimus laadittu ja toteutettu toimintakauden 2022 aikana.	●
	Toiminnan vaikuttavuutta mittaava tutkimus on tehty. Osallistujille tehdyn vaikuttavuuskyselyn mukaan 3 % toimintaan osallistuneilla ei ollut harrastusta ennen Hobari-harrastuksen aloittamista. Jatkossa kehitetään edelleen keinoja osallistaa lapsia ja nuoria toiminnan suunnitteluun.		
Sipoon kuntaorganisaation toimintaa ja rakenteita uudistetaan.	Teemme tiivistä yhteistyötä koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluiden kanssa lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi: Nuorisopalvelut järjestävät ehkäisevään päihdetyöhön liittyviä oppitunteja kaikille yläkouluikäisille.	Oppitunnit toteutettu lukuvuosien 2021–2022 sekä 2022–2023 aikana.	●

Kaikki yläkouluikäiset ovat vuoden 2022 aikana saaneet ottaa osaa ehkäisevään päihdetyöhön liittyvään oppituntiin. Tämän lisäksi myös osalle alakouluikäisille on voitu järjestää ehkäisevään päihdetyöhön liittyviä oppitunteja.		
Kulttuurikalenteriyhteistyötä kehitetään osana koulu- ja varhaiskasvatusyhteistyötä:		
Kulttuuripalvelut tuottavat koko ikäluokalle suunnattuja palveluja osana kulttuurikalenteria.	Ohjelma valmistunut ja toteutetaan lukuvuosien 2021–2022 sekä 2022–2023 aikana.	
Kaikki kunnan 7-luokkalaiset vierailevat nuorisotaloilla osana kulttuurikalenteria.	Vierailut toteutuneet lukuvuosien 2021–2022 sekä 2022–2023 aikana.	
Kulttuurikalenteri on käytössä Sipoon kaikissa kouluissa. Kunnan kaikki 7-luokkalaiset ovat vierailleet nuorisotaloilla yhdessä opettajan kanssa.		

Toiminta-ajatus

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut tukevat monipuolisesti elinikäistä oppimista sekä vahvistavat aktiivista kansalaisuutta ja yhteisöllisyyttä. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut tarjoavat elämyksiä, kokemuksia ja eväitä kaikenikäisille jokaiseen elämänvaiheeseen. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden yksikköön kuuluvat Sipoon opisto sekä kulttuuri-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisopalvelut.

Toiminnalla on merkittävä vaikutus yksinäisyyden ja syrjäytymisen ehkäisyssä. Kuntalaisten toiveet palveluiden kehittämiseksi otetaan huomioon ja tavoitteena on hyvä yhteistyö kunnassa toimivien yhdistysten ja muiden tahojen kanssa. Monipuoliset ja tarkoituksenmukaiset tilat, tapahtumat ja toiminta mahdollistavat eri-ikäisten kuntalaisten kohtaamisia. Viihtyisä ympäristö ja mahdollisuus aktiiviseen elämäntapaan ja elinikäiseen oppimiseen lisäävät hyvinvointia ja kunnan vetovoimaisuutta.

Taloudellinen tulos

1 000 €	Taloussarvio 2022	TA muutos 2022	TA + Muutos 2022	Toteuma 2022	Tot-%	Poikkeama	Toteuma 2021	Muutos-% 21/22
Toimintatulot	910		910	843	92,6	-67	830	1,6
Toimintamenot	-6 664		-6 664	-6 639	99,6	25	-6 502	2,1
Toimintakate	-5 753		-5 753	-5 796	100,7	-42	-5 672	2,2
Suunnitelmapoistot				-103			-163	-36,7
Henkilöstö 31.12.								
Työpanoslaskennallisina virkoina,ht v	54,0		54,0	54,3	100,6	0,3	58,8	-7,7

Olellaiset tapahtumat toiminnassa sekä analyysi tavoitteiden ja tunnuslukujen toteumasta

Sipoon opisto

Sipoon opiston toiminnassa Covid-19 pandemia näkyi vielä kevätlukukaudella 2022. Opetusta ei pystytty järjestämään lähiopetuksena alkuvuodesta 2022, osa kursseista toteutettiin lyhyempinä kuin alunperin oli suunniteltu ja ryhmäkoot olivat vielä aiempaa pienempiä. Vuoden 2022 toteutuneet opetustunnit olivat 10

952, kun opetustunteja oli suunniteltu 13 149. Näistä tunneista 880 on pitkäaikaistyöttömille järjestettyä koulutusta ja 600 tuntia kotoutumiskoulutusta. Syyslukukaudella pandemia ei enää rajoittanut opiskelijamääriä ja pystyttiin palaamaan normaaleihin ryhmäkokoihin. Etäopetus on jäänyt pysyväksi mm. osaan liikunnan ja hyvinvoinnin kursseja.

Vuonna 2022 Sipoon opiston painopistealueet olivat opetussuunnitelmatyön ja osaamisperusteisten kurssien kehittäminen sekä lisäksi viestintään ja markkinointiin panostaminen. Järjestimme sekä suomen että ruotsin kielellä pitkäaikaistyöttömille puuttuviin perustaitoihin suunnattua koulutusta. Jatkoimme luku- ja kirjoitustaidon kotoutumiskoulutuksen järjestämistä. Näihin koulutuksiin opisto on saanut ulkopuolista rahoitusta Opetushallitukselta. Pystyimme myös järjestämään kesä-heinäkuussa Ukrainan pakolaisille suomen kielen kurssin.

Tilaratkaisujen osalta Sipoon opiston tilat pysyivät samoina lukuunottamatta Valkoista paviljonkia, josta alettiin suunnitella poismuuttoa. Lisäksi Nikkilän SOTE-allas oli kevätlukukauden poissa käytöstä, joten sieltä jouduttiin perumaan sieltä kaikki vesiliikuntakurssit.

Kirjastopalvelut

Kirjastopalvelut ovat palanneet ennalleen ja kaikki rajoitukset ovat poistuneet. Lainaustoiminto, ryhmien kirjastovierailut ja ohjelmatarjonta ovat käynnistyneet vilkkaina. Kävijämäärät, kuten lainausluvut, ovat vielä jonkin verran alhaisemmat kuin pandemiaa edeltävänä vuonna 2019. Lainausluvut ovat kuitenkin kasvamaan päin. Ilahduttavaa on etenkin lasten- ja nuortenkirjallisuuden osuus kasvusta viime vuonna. Vaikka lainausluvut kasvavat, on huolestuttavaa seurata millaiset eroavuudet lukutaidossa, on samaan ikäryhmään kuuluvilla.

E-aineistojen hyödyntäminen fyysisen aineiston rinnalla on edelleen vilkasta. E-aineistohankinnoista ja kehittämisestä sovitaan yhdessä Helle-kirjastokimpan kesken.

Järjestyshäiriöt ovat lisääntyneet molemmissa kirjastoissa. Yhteistyötä nuoriso- ja koulutoimen kanssa on lisätty. Vartiointipalveluja on hyödynnetty järjestyksen ylläpitoa varten molemmissa kirjastoissa. Söderkullan omatoimikirjaston aukioloa on supistettu perjantaisin ja viikonloppuisin.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalveluiden kävijämäärä palautui lähes koronapandemiaa edeltävälle tasolle niin ohjatuissa ryhmissä kuin kuntosalillakin. Alkuvuodesta liikuntatiloissa, kuntosalilla ja ohjatuissa ryhmissä sekä tapahtumien järjestämisessä oli koronarajoituksia vielä alkuvuodesta.

Ulkoilualueiden ja -reittien käyttö säilyi lähes koronapandemian ajan huippuvuosien lukemissa. Vuoden 2022 aikana hankittiin Nikkilän keskusurheilukentän ja Sipoon jäähallin väliin ulkokuntoilulaitteita. Jokipuiston kenttä suoritettiin, uusittiin Talman ulkoilureittejä ja muutettiin valaistus LED-valoiksi, Valmisteltiin Talman frisbeegolradan laajentamista 18-väyläiseksi ja siirrettiin Talman frisbeegolfradan kunnossapito liikuntapalveluiden vastuulle. Söderkullan lumetus kentällä sijainneet ulkokuntoilulaitteet asennettiin lähemmäs kuntoportaita. Hankittiin ylävetotalja täydentämään Söderkullan ulkokuntoilulaitekokonaisuutta. Vietiin saaristoon uudet puiset pöytäryhmät, uusittiin saariston roskikset, rakennettiin uusi roskakatos Östholmenin saareen, hankittiin 9 uutta poijua Norrkullalandettiin. Saaristoon saatiin valtion virkistysaluerahoitusta yhteensä 17 400 € käytettäväksi vuosille 2022–2024. Uusittiin Pilvijärven ja Taasjärven pelastusveneet pelastuslautoiksi. Hankittiin uusi latukone. Söderkullan maalämpötyö valmistui, käyttökokeet on suunniteltu vuodelle 2023. Eri hankkeiden valmistelutyöhön osallistuminen on ollut mittavaa. Valmistelussa ja suunnittelussa on ollut tekojäähänke Söderkullaan, Taasjärven uimarannan pukuhuone-, wc- ja suihkurakennus, Miilin liikuntahallihanke, Nikkilän keskusurheilukentän perusparannus sekä Kerava-Sipoo liikuntahallihanke. Osallistuttiin liikunnan ylikunnalliseen yhteistyöhön, johon osallistuivat Porvoon kaupungin liikuntapalvelut ja Sipoon, Loviisan sekä Lapinjärven kuntien liikuntapalvelut. Yhteistyön puitteissa kokoonnuttiin 6 kertaa ja aiheita oli mm. liikuntamatkailu, ulkoilureitit, liikuntaneuvonta, hyte-yhteistyö, viestintä, liikuntakoulutus ja liikunnan kehittäminen yhteistyössä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen kuntien kanssa.

Liikuntaneuvontaan osallistuvien asiakkaiden määrä nousi lähes koronapandemiaa edeltävälle tasolle. Vuoden aikana neuvonnan piirissä oli 40 henkilöä, heillä yhteensä 150 käyntikertaa. (Vuonna 2021: 29 henkilöä ja 77 käyntikertaa, vuonna 2020: 38 henkilöä ja 85 käyntikertaa.) Viestintään ja sosiaalisen median viestintään panostettiin ja koulutettiin henkilökuntaa. Hankittiin lokakuun lopussa Söderkullan kuntoportaille Sportyplanner – treeniohjelmat kuntalaisten käyttöön. Otettiin käyttöön Mobile Pay –maksumahdollisuus.

Kulttuuripalvelut

Kulttuuripalvelujen toiminnassa Covid-19 pandemia näkyi vielä keväällä 2022. Joihinkin tapahtumiin oli mahdollista osallistua striimauksen kautta. Vuonna 2022 Kulttuuripalvelujen painopistealueet olivat kulttuurikalenterin suunnitelmatyö yhdessä Opetuspalvelujen kanssa, Itäisen Jokipuiston alueen visuaalisen ilmeen kehittäminen sekä viestinnän tehostaminen.

Osallistuttiin keväällä Kulttuuri kylässä-hankkeen ylikunnalliseen yhteistyöhön yhdessä Porvoon kaupungin kulttuuripalvelujen ja Globe Art Pointin kanssa. Toteutettiin muun muassa opastettuja kulttuurikävelyjä ulkoilmassa ja isompia tapahtumia kuten Visans Vänner-konsertti, kuvataidenäyttely Pesula Galleriassa, Kuorokavalkadi ja Sipoon Äänet-festivaali.

Kulttuuripalvelut osallistui eri hankkeiden valmistelutyöhön, johon kuului Topeliussalin korjauksen suunnittelu, Kirjaston ja Enterin välinen puistosuunnittelu sekä kulttuurimatkailuhanke Meno-paluu Uudellemaalle.

Topeliussalissa on tuotettu erittäin suosittuja säännöllisiä elokuvaelämyksiä yhteistyökumppanin kanssa. Teatteritaiteen perusopetuksen järjestäminen on siirretty Musiikkiopiston alaisuuteen STAGE-nimiseen kurssitarjontaan, jossa yhdistyy draama ja musiikkiopetus.

Nuorisopalvelut

Nikkilän nuorisotalo ja nuorisotila Pleissi Söderkullassa ovat olleet auki viitenä päivänä ja iltana viikossa koko vuoden lukuun ottamatta muutaman viikon taukoa elokuun alussa. Nuorisotilat ovat suosittuja kohtauspaikkoja nuorille. Nuorisotilojen avoimessa toiminnassa nuorisopalvelut kohtasivat yhteensä n. 40 900 nuorta. Molempien tilojen käyttöaste on korkea, taloja käyttävät monet yhdistykset ja päiväkodit. Etsivän nuorisotyölle on ohjautunut vuoden aikana 138 tuen tarpeessa olevaa nuorta.

Erytisnuorisotyö on järjestänyt pienryhmätoimintaa tuen tarpeessa oleville lapsille ja nuorille ja on ollut mukana ryhmäyttämässä koululuokkia, joissa on ollut haasteita mm. yhteishengen puuttumisen ja kiusaamisen kanssa. Aloitimme vuonna 2021 katupartiointitoiminnan yhdessä molempien seurakuntien kanssa. Ryhmä koostuu vapaaehtoisista aikuisista, joita on koulutettu ja jotka toimivat turvallisina aikuisina nuorten keskuudessa taajamissamme erityisesti niinä iltoina, kun on paljon nuoria liikkeellä kuten esim. vappuna, koulujen päättäjäisten aikaan ja koulujen alkaessa.

Uusi nuorisovaltuusto 2022–2024 aloitti toimintansa tammikuussa 2022. Nuorisovaltuustossa on 15 jäsentä. Nuorisovaltuusto kokoontui vuoden aikana 10 kertaa.

Ehkäisevän päihdetyön suunnitelmassa mainittuja konkreettisia toimenpiteitä kuten toiminnallisten oppituntien järjestämistä, Raide ry:n oppitunteja ja osallistumista peruskoulujen vanhempainiltoihin on toteutettu yhdessä oppilaitosten kanssa.

HOBARI – Suomen harrastamisen malli

Sipoo kunta sai Etelä-Suomen Aluehallintoviraston eritysavustuksena 80 000 euroa (syksy 2022 - kevät 2023) lasten ja nuorten maksuttomien matalan kynnyksen harrastusten järjestämiseen Suomen Harrastamisen mallin mukaisesti. Avustuskaudella 01.01.2022 - 30.06.2022 ryhmiä järjestettiin musiikissa ja kuvataiteissa, liikunnassa, ulkoilun ja pelailun merkeissä, sekä etätoteutettavina pelikerhoina. Toteutuneita ryhmiä oli 69, toteutuneita ohjaustunteja 1215. Toimintaa järjestettiin kaikissa Sipoon peruskouluissa.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut 2022

Tunnusluvut	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
--------------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Sipoon opiston opetustunnit	12 822	8 600	13 200	10 958
Sipoon opiston toimintakate, euroa/asukas	-31	-34	-37	-34
Kirjaston kävijämäärät	145 484	106 965	165 000	160 343
Kirjaston lainausten määrä/asukas	10,9	10,9	12	12
Kulttuuripalvelujen toimintakate, euroa/asukas	-34	-35	-39	-37
Taiteen perusopetuksen piirissä olevat lapset	678	735	700	807
Liikuntapalvelujen toimintakate, euroa/asukas	-84	-89	-84	-85
Liikunta-avustukset, euroa/asukas	14	12	13	13
Nuorisopalvelujen toimintakate, euroa/asukas	-33	-36	-35	-34
Nuorten kohtaamisia nuorisotyössä yhteensä			60 000	56 460

Arvio tulevasta kehityksestä

Asukasmäärän kasvaessa kulttuuri- ja vapaa-ajan toimintaa tulisi laajentaa ja monipuolistaa. Erityisesti nuorille suunnatut palvelut tulisi olla monipuolisemmat. Nuorisotilojen sijainti tulisi olla keskeinen. Sipoon opiston opiskelijat kysyvät yhä enemmän opetuksen järjestämistä päivällä, päiväopetusta pystytäänkin järjestämään opiston hallinnoimissa tiloissa.

Palveluiden kehittämisessä on panostettava väestön henkisen hyvinvoinnin korjaamiseen ja toipumiseen. Erityisesti lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin ja harrastamismahdollisuuksien tukeminen ovat keskiössä. Syrjäytymisen ja liikkumattomuuden ehkäisy ovat lähivuosien suurimpia haasteita, joihin kaikki yksikön palvelut pyrkivät toiminnallaan vaikuttamaan. Yhteisöllisyys ja kansalaistaitojen tukeminen nousevat entistä tärkeämmiksi tavoitteiksi kaikessa toiminnassa. Kirjastopalveluiden rooli lukutaidon edistäjänä korostuu entisestään.